

VAHVAT JUURET, LEHTEVÄ PUU

KIURUVEDEN OSUUSPANKKI
100 VUOTTA

Minna Kettunen

Onko tämä "Koiton talo" myöhemmin talo jonka Rytkyn osuuskassa osti Sulkavan Koitolta 1941?

Rytkyn osuuskassa 1922-1948

Rytkyn osuuskassan perusttivat 56 kyläläistä kesäkuussa 1922. Kassan toiminnan loppuessa vuonna 1948 siinä oli 223 jäsentä. Osuuskassan hallituksen puheenjohtajana toimi 1920-luvulla Fredrik Rantanen, ja hallitukseen kuuluivat mm. Robert Makkonen, Vilho Leskinen, Martti Heinonen, P. R. Kärkäinen, Heikki Tikkanen, Toivo Kastarinen ja Juho Tabell.

Pitsimmän palveluksen Rytkyn osuuskassan hyväksi teki kirjanpitäjä-kassanhoitaja Robert Pöksyläinen, myöh. Murtorinne (1893-1963) vuosina 1924-1948. Hän oli käynyt kansakoulun ja maatalouskirjanpidon kurssin Kuopiossa, ja kassa toimi hänen kotonaan Murtomäessä. Alkuun yritettiin pitää tiettyä aukioloaika, mutta siitä ei tullut mitään. Asiakkaat tulivat milloin sattui sopimaan: anivarhain tai iltamyöhällä, pyhäaamuna tai arkipäivänä. ”Jos isä oli töillä, äiti sanoi että mänkeepä isä hakemaan, kun kassan asiakas tuli.

Rytkyn osuuskassa toimi Murtomäessä. Kassan kammarin ikkuna on toinen vasemmalta.

Rytkyn osuuskassan hallitus 1930-luvulla Hovin talossa. Vasemmalta Toivo Kastarinen (Lamminmäki), kassanhoitaja Robert Pöksyläinen-Murtorinne (Murtomäki), Pekka Kärkkäinen (Pitkäjärvi), Robert Makkonen (Alapiha), Matti Tikkanen (Suomela) ja puheenjohtaja Heikki Tikkanen (Lehto).

Äiti sitten keitteli oottajalle kahvit”, muistelee Matti Murtorinne. Asiakkaan kanssa isä sulkeutui välikammariin, jossa kassakaappi sijaitsi.

”Ennen sotia perustettiin Rytlyn mylly, jota osuuskassa oli rahoittamassa. Myllyn miehet viipyivät pitkään siellä kammarissa. Nämä hankkeet saattavat tuntua nyt nappipeliltä, mutta siihen aikaan kehitys oli hidasta”, tuumii Matti Murtorinne. Seutukuntaa vietiin eteenpäin pienin askelin ja yhteistuumin. Osuuskassan hoitamiseen sai osallistua koko Murtorinteen perhe, sillä Matti ja veljet toimivat postipoikina. Kirjeenvaihto Rytlystä Helsinkiin OKO:n keskuslainarahastoon oli vilkasta, ja postilla keskikylällä sai käydä tiuhaan.

Vuonna 1923 kassan lainoituksella mm. ostettiin yhteinen moottori kolmelle talolle, kuokittiin 15 aaria suota, vedettiin suota 2000 kuormaa, tehtiin ojia ja salaojia, ostettiin hevonen sekä kengitettiin asuinrakennus. Osuuskassojen keskusliiton tarkastaja arvioi, että maatalous oli elpymään päin. Vuonna 1927 tarkastaja jo kehui, että köyhiin oloihin nähden kassan toiminta oli kiitettävää. Kirjanpito oli erinomaisen huolellista, ja lainat myönnetty tuotannonllisiin tarkoituksiin.

Kiuruveden osuuskassojen liiton maatalousneuvojaa käytettiin apuna lainojen suunnittelussa vuosina 1928-1933.

”Kassanhoitaja Robert Pöksyläinen ansaitseisi tunnustuksen”, Osuuskassojen keskusliiton tarkastaja Salomo Suomalainen kirjoitti vuonna 1927. Vasta muutaman vuoden toimittuaan Pöksyläinen oli saanut maatalouden kehittämisen viriämään kyläkunnalla ja kassan pysymään kunnossa. Niin ikään kotisäästölaatikot olivat vauhdittaneet tallettamista, ja kymmenen vuoden päästä talletuksia oli tarkastajan mielestä jo kunnioitettavasti.

Vuonna 1935 tarkastaja Suomalainen tiedusteli, miksi kassassa oli liikaa rahaa 10 markkaa 40 penniä. ”Särkiissä ommoo rahhoo sotkeunna”, selvitti kassanhoitaja.

Pöksyläisen hyvästä toiminnasta huolimatta hänen kotinsa ja kassan asiointi Murtomäki oli syrjässä. Vuonna 1941 Rytlyn osuuskassa hankki Rytlystä oman toimitalon. Siellä kassa oli avoinna kuukauden ensimmäisenä tiistaina. Tämä palvelu ei kohentanut tilannetta, vaan kassan liike lähes seisahtui. Talon vuokratulot kuitenkin paransivat kassan kannattavuutta, vaikka hallituksen vuoden 1945 päätöksen mukaan kassantaloa vuokrattiin vain sellaisiin tilaisuuksiin ”joissa ei tanssata”, ja sotainvalidien iltamien maksu annettiin anteeksi. Yhdistyminen kirkonkylään ei innostanut rytkyläisiä.

Vuonna 1947 tarkastaja Suomalainen lausui, että Rytlyn osuuskassa oli joutunut kyläkassoille ominaiselle, taantuvalla kehitysasteelle, ja tilien kuntoon saaminen oli tiukassa. Rytlyn osuuskassan toiminta lopetettiin 20.12.1948.